

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

15 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Timofti Vladimir,

Judecători – Boico Victor, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către avocatul David Larisa în numele părții vătămate și civile Lungu Ștefan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2019 și a sentinței Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 15 noiembrie 2018, în cauza penală în privința lui

*Damaschin Anatolie xxxx, născut la
xxxxx, originar și domiciliat în
or.xxxx.*

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: de la 04.01.2016 – până la 15.11.2018;

instanța de apel: de la 04.12.2018 – până la 16.04.2019;

instanța de recurs ordinar: de la 17.07.2019 – până la 15.09.2020.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală, legal executată.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Hîncești, sediul Ialoveni din 15 noiembrie 2018, inculpatul Damaschin Anatolie a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 (patru) ani, în penitenciar de tip deschis, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 3 (trei) ani.

În baza art.90 Cod penal, s-a dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei numite inculpatului Damaschin Anatolie pe un termen de probă de 3 (trei) ani, fiind obligat inculpatul Damaschin Anatolie să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.

S-a admis parțial acțiunea civilă privind încasarea prejudiciului moral înaintată de către Lungu Ștefan, fiind încasat prejudiciul moral de la Damaschin Anatolie în suma de 15 000,00 (cincisprezece mii lei).

Acțiunea civilă înaintată de Lungu Ștefan privind încasarea prejudiciului material s-a admis parțial, cu dispunerea încasării a prejudiciului material în mărime de 31 173,28 (treizeci și unu mii o sută șaptezeci și trei lei și 38 bani) și a sumei de 379,72 (trei sute șaptezeci și nouă lei 72 bani) lunar până la anularea invalidității din contul "Moldasig" SA.

A fost încasat din contul lui Damaschin Anatolie în beneficiul părții vătămate Lungu Ștefan suma de 7000,00 (șapte mii) lei, cu titlul pentru asistență juridică.

2. Pentru a dispune astfel prima instanță, în sentință a constatat că, Damaschin Anatolie, pe data de 17 mai 2014 aproximativ între orele 22:00-22:40, conducând a/m de model xxxx cu n/î xxxx pe traseul Chișinău - Reni M 3 Km.30, manifestând sine încredere sporită, nu a tratat cu seriozitate conducerea mijlocului de transport, astfel încât a încălcat prevederile art. 45 alin. (1) lit. (a,b,c,d,) al Regulamentului Circulației Rutiere, care stipulează expres că, conducătorul mijlocului de transport, trebuie să conducă vehiculul în conformitate cu limita de viteză stabilită, ținând permanent seama de starea psihofiziologică ce influențează/atenția și reacția, dexteritatea în conducere, care i-ar permite să prevadă situațiile periculoase, starea tehnică a vehiculului și particularitățile încărcăturii, situația rutieră, totodată, ignorând cerințele punctului (1) pct. 39 RCR care prescrie că prealabil începerii deplasării, reîncolonării sau a altei schimbări a direcției de mers, conducătorul de vehicul trebuie să se asigure că această manevră va fi în siguranță și nu va crea obstacole pentru ceilalți participanți la trafic, ignorând și cerințele punctului 1 lit.(a,b) pct.40 a RCR, care stipulează că înaintea virării la stânga sau întoarcerii, conducătorul de vehicul trebuie: să se apropie din timp de axa drumului, în cazul circulației dublu sens, sau de marginea stingă a carosabilului cu circulația în sens unic; să cedeze trecerea vehiculelor care vin din sens opus și urmează să se deplaseze înainte sau la dreapta, precum și pietonilor, nu a apreciat corespunzător situația creată, condițiile rutiere, nu s-a asigurat, nu a cedat trecerea și s-a tamponat frontal cu a/m de model xxxx cu n/î xxxx, condus de cet. Lungu Ștefan, care avea în calitate de pasageri pe cet.xx xxxx și xxx, în rezultatul impactului pasagerii, xxx xx, xxxx, au fost transportați și internați la IMSP CNSPMU, unde ca consecință a leziunilor primite, iar xxxx la data de 18.05.2014, a decedat.

Ca consecință al impactului produs xxxx s-a ales conform raportului de expertiză medico-legală nr. 1745/D din 06.08.2014 cu fractura deschisă a condilului lateral a osului femoral drept cu deplasarea fragmentelor, fractura metafizo-epifizară a osului tibial drept, cu cominuție și deplasare și fractură deschisă a rotulei drepte, fractura femurului stâng 1/3 medie cu deplasarea fragmentelor, hematom a intestinului gros la nivelul mezocolonului transvers, contuzie pulmonară bilaterală, hematom a coapsei drepte. Aceste leziuni au

fost produse în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, prezintă pericol pentru viață și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare corporală gravă.

Moartea cet. xxxx conform raportului de expertiză medico- legală nr. 74/1011 D din 19.08.2014 s-a constatat că a survenit în rezultatul asfexiei mecanice apărute ca urmare a edemului pronunțat și revărsatelor sangvine pronunțate în laringe-consecință a traumei închise a gâtului.

La examinarea cadavrului cet. xxxx și a datelor documentelor medicale s-au constatat următoarele leziuni corporale: traumă crinio-cerebrală deschisă manifestată prin echimoze și excoriații pe față, hemoragii în țesuturile moi pericraniene, fractura oaselor scheletului facial și a osului frontal, traumă închisă a gâtului manifestată prin excoriație pe gât, hemoragii difuze în țesuturile moi ale gâtului, edem pronunțat și revărsate sangvine pronunțate infiltrative în glotă, coardele vocale și membrana tirohoidă, fractura osului hoid și cartilajului tiroid însoțite de semne general asfictice, traumă toracică închisă manifestată prin echimoză pe trunchi, fractura coastelor 1,2,3,4,5,6-pe dreapta și 2,3,4,5,6-pe stânga, hemoragii în țesuturile moi adiacente, echimoze și excoriații pe membre, fractura oaselor mâinii drepte-leziuni ce au fost produse intra vital, cu nu mai mult de 12 ore până la deces, la acțiunea traumatică a unui (-or) obiect (-e) contondent(-e) dur (-e), posibil în timpul și circumstanțele indicate (accident rutier), prezintă pericol pentru viață și conform acestui criteriu în ansamblu se califică ca vătămări corporale grave, care au legătură directă cu instalarea decesului xxxx s-a ales conform raportului de expertiză medico- legală nr. 1397/D din 24.06.2014 cu fractura arcului zigomatic și peretele lateral al orbitei stângi, hematom periorbital pe stânga, excoriații a feței, care au fost cauzate în rezultatul acțiunii traumatice a unui obiect contondent dur, posibil în timpul și circumstanțele indicate, condiționează dereglarea sănătății de scurtă durată și în baza acestui criteriu se califică ca vătămare ușoară.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Damaschin Anatolie a săvârșit cu bună știință infracțiunea prevăzută de art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal – încălcarea regulilor de securitate a circulației, de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale și a sănătății unei persoane, precum și a cauzat decesul altei persoane.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către:

- **procurorul în Procuratura r-nul Ialoveni, Danu Vasile**, prin care a solicitat casarea sentinței, emiterea unei decizii potrivit căreia Damaschin Anatolie să fie recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal, cu aplicarea în privința ultimului a prevederilor art. 79 Cod penal, și în baza acestei Legi, a stabili o pedepasă sub

formă de amendă în mărime de 10 000 unități convenționale, în rest sentința să fie menținută fără modificări.

- **avocatul Dodon Victor în numele inculpatului Damaschin Anatolie** prin care a solicitat casarea sentinței, emiterea unei decizii prin care să fie încetat procesul penal în privința lui Damaschin Anatolie, în temeiul art.2 din Legea privind amnistia în legătură cu aniversarea a 25-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, nr. 210 din 29.07.2016.

- **avocatul David Larisa în interesele părții vătămate Lungu Ștefan** prin care a solicitat casarea sentinței contestate, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatului să-i fie stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare cu executare reală a pedepsei cu aplicarea unei pedepse echitabile în corespundere cu prevederile art.7,75 Cod penal; admiterea integrală a acțiunii civile potrivit cerințelor înaintate în acțiunea inițială și de concretizare, expuse și solicitate, inclusiv cu admiterea încasării integrale a prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei, cu luarea măsurilor asigurătorii pentru asigurarea acțiunii civile și repararea prejudiciului cauzat prin infracțiune prin punerea sub sechestru a conturilor și depozitelor bancare, bunurilor mobile și imobile ce aparțin inculpatului Damaschin Anatolie sau constituie cotă parte proprietate comună a soților sau familiei.

3.1. În motivarea cererii de apel procurorul a indicat că:

- deși instanța de fond a aplicat față de inculpatul Damaschin Anatolie o pedeapsă mai aspră decât ce-a solicitată de acuzare și anume închisoare pe un termen de 4 ani cu suspendarea condiționată pe un termen de 3 ani, o astfel de pedeapsă nu va asigura atingerea scopului pedepsei, respectiv suspendarea condiționată nu se va răsfrânge negativ asupra inculpatului, fiind de părere că o pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 1000 u.c, ar fi una mai efectivă, iar statul în astfel de condiții nu va suporta cheltuieli nejustificate;

- **3.2. În motivarea cererii de apel avocatul Dodon Victor în numele inculpatului Damaschin Anatolie a indicat că:**

- inculpatul Damaschin Anatolie a solicitat în scris, exprimându-și acordul la încetarea procesului penal intentat împotriva sa în legătură cu aplicarea Legii privind amnistia, nr.210 din 29.07.2016, motivând că fapta a fost comisă până la adoptarea Legii, manifestă căință sinceră, specificând că articolul incriminat lui nu cade sub incidența art. 10 al Legii privind amnistia;

- prejudiciul cauzat prin infracțiunea pentru care este urmărit Damaschin Anatolie, respectiv prejudiciul moral a fost reparat părților vătămate integral;

- inculpatul Damaschin Anatolie a restituit părții vătămate prejudiciul moral în mărime de 50 000 lei, prin achitarea costului protezei aplicate părții vătămate Lungu Ștefan, fapt confirmat de către soția acestuia Lungu Efrosenia, inclusiv inculpatul i-a achitat părții vătămate cu titlul de prejudiciu cauzat în urma infracțiunii, de 1500 euro, sumele care urmau a fi luate în calcul

de către instanța de judecată, fără a se dispune încasarea prejudiciului moral în sumă de 15 000 lei.

- inculpatul a recuperat integral prejudiciul cauzat și pentru decesul lui xxx, fără ca reprezentantul părții vătămate să înainteze careva pretenții;

- repararea prejudiciului material cauzat în urma accidentului rutier revine companiei de asigurări "Moldasig" SA cu care Damaschin Anatolie la data producerii accidentului deținea contract de răspundere civilă obligatorie și pe care compania este gata să-l achite păgubitului Lungu Ștefan, prejudiciu care nicidecum nu poate fi reparat dublu atât de Damaschin Anatolie, cât și de companie, precum pretinde xxx;

- inculpatul Damaschin Anatolie a recunoscut vina în întregime, o bună parte din vină în producerea accidentului rutier o posedă Lungu Ștefan, conducătorul automobilului VAZ 21093 implicat în accident, iar Damaschin Anatolie ar putea să fie achitat;

- inculpatul a efectuat manevra de întoarcere pe banda de sens opus, în loc special destinat întoarcerii, specificând că deși a ieșit pe banda opusă, văzând că se deplasează alt automobil a stopat pentru a-l ceda trecerea automobilului cu prioritate, acesta având suficient loc de a se reîncolona pe prima bandă, drumul pe care urma să iasă este cu două benzi de circulație într-o direcție;

- pe această porțiune de drum era suficient loc pentru Lungu Ștefan pentru a evita impactul, invocând în acest sens și declarațiile martorului Gîrleanu Tudor, care a confirmat și faptul că banda de alături din aceeași direcție era liberă, respectiv Lungu Ștefan avea suficient loc pentru a nu îl încurca în deplasare;

- Lungu Ștefan ar fi încălcat regulile circulației rutiere și anume pct.42 alin.(2), 43 alin.(1) lit.a), alin. (3), 45, 46 din Regulament, iar în contextul dat, când însăși partea vătămată Lungu Ștefan a încălcat aceste prevederi din Regulament, se poate vorbi despre vinovăția sa în producerea accidentului, ori responsabilitatea reciprocă a ambilor participanți la trafic, dar nu numai a lui Damaschin Anatolie, sunt circumstanțe ce urmează a fi luate în calcul și la stabilirea gradului prejudiciului moral cauzat.

3.3. *În motivarea cererii de apel avocatul David Larisa în interesele părții vătămate Lungu Ștefan a indicat că:*

- instanța de judecată corect a constatat vinovăția lui Damaschin Anatolie în săvârșirea infracțiunii incriminate și l-a condamnat, însă la stabilirea pedepsei, instanța de judecată nemotivat și neîntemeiat a aplicat în privința inculpatului prevederile art.90 Cod penal;

- circumstanțele invocate de instanță ca atenuante nu pot fi nicidecum considerate și atribuite la categoria circumstanțelor atenuante, mai mult ca atât nici nu pot servi temei de aplicare a prevederilor art.90 CP, inclusiv specifică

că inculpatul nu a reparat nici parțial prejudiciul părții vătămate, așa cum reține greșit instanța;

- instanța de fond greșit, neîntemeiat și subiectiv a aplicat prevederile art.90 Cod penal, nu a ținut cont și apreciat circumstanțele cazului, persoana celui vinovat, de criteriile generale de individualizare a pedepsei și nu a stabilit o pedeapsă echitabilă lui Damaschin Anatolie în conformitate cu prevederile art.7,61, 75 CP care ar duce la corectarea inculpatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni;

- inculpatul pe parcursul examinării cauzei având un comportament arogant față de partea vătămată și soția acestuia care este și reprezentantul acestuia necerându-și scuze, nedorind să susțină material partea vătămată care permanent suporta cheltuieli, refuzând să restituie careva sumă a prejudiciului nici moral și nici material, nici măcar nu a încercat să-și ceară scuze sau să manifeste în careva mod căință sau să declare că se căiește;

- infracțiunea comisă se atribuie la categoria celor grave, au suferit 3 persoane dintre care una a decedat, iar Lungu Ștefan a primit leziuni grave periculoase pentru viață, fiind în comă și ca urmare rămânând invalid și cu handicap locomotor pe toată viața, fiind ținut în scaun cu roțile, inculpatul cu nepăsare încălcând prevederile Regulamentului circulației rutiere, care s-a soldat cu consecințe nereparabile, pentru care, în opinia părții apelante, ar urma să-i fie stabilită o pedeapsă echitabilă cu închisoare cu executare;

- deși în sentința de condamnare, instanța de fond a indicat, că la stabilirea pedepsei a ținut cont de gravitatea faptei săvârșite, motivul acesteia, de persoana inculpatului, circumstanțele cauzei, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, condițiile de viață a inculpatului,- de fapt nu a ținut cont, le-a apreciat subiectiv, astfel neîntemeiat și nemotivat, a aplicat față de inculpat prevederile art. 90 Cod penal, condamnându-l cu suspendarea condiționată a executării pedepsei, pedeapsă care nu va atinge scopul legii penale;

- în rezultatul săvârșirii faptei infracționale de inculpatul Damaschin Anatolie, Lungu Ștefan a devenit invalid și a pierdut capacitatea de muncă, a suportat prejudiciul fizic, material și moral, consecințele cărora le suportă în prezent și care vor fi suportate și pe viitor ca rezultat al leziunilor cauzate prin infracțiune;

- despăgubirile materiale urmează a fi încasate de la inculpatul Damaschin Anatolie în volumul despăgubirilor nerecuperate de compania de asigurare cât și de la compania SA "Moldasig" în volumul despăgubirilor prescrise contractului de asigurare obligatorie de răspundere civilă;

- după accidentul rutier, Lungu Ștefan a fost spitalizat la CNSPMU următoarele perioade conform copiilor extraselor medicale anexate și anume: 23 iunie 2014 dintre care de la 18 mai pînă la 21 iunie-34 zile în secția de

reanimare-anexă extras medical; 16 iulie 2014 dintre care de la 25 iunie până la 01.07 iulie-6 zile în secția de reanimare - anexă extras medical. Ulterior, pentru următoarele perioade 05 august 2014-28 august 2014, 29 august 2014 – 19 septembrie 2014, 13 octombrie 2014 – 30 octombrie 2014, 04 decembrie 2014 – 10 decembrie 2014, 15 decembrie 2014 -31 decembrie 2014, 19 februarie 2015 – 10 martie 2015, în această perioadă au fost procurate medicamente, preparate, achitate servicii medicale, obiecte de igiena, cartele de reîncărcare telefonice pentru a contacta cu bolnavul Lungu Ștefan și persoana care îngrijea, alimente pentru persoana care îngrijea de acesta, conform bonurilor de plată anexate în sumă de 21 638 lei;

- partea vătămată Lungu Ștefan, are necesitate de îngrijire din partea altei persoane, fiind imobilizat, iar deoarece soția acestuia fiind angajată în câmpul muncii, este nevoită să achite lui Ghilescu Ion 1500 lei lunar pentru îngrijirea soțului și efectuarea lucrărilor prin gospodărie pe care le făcea Lungu Ștefan până la accident, circumstanțe din care solicită dispunerea încasării sumei de 1500 lei lunar, începând cu 18 mai 2014 până la data pronunțării hotărârii definitive, în sumă totală proporțională numărului de luni a perioadei, precum și pe viitor în rate lunare câte 1500 lei, deoarece acesta neputându-se deplasa de sine stătător are nevoie de îngrijire permanentă din partea unei alte persoane;

- inculpatul a acționat în mod ilicit și este obligat să repare prejudiciul patrimonial, în legătură cu vătămarea sănătății, inclusiv încasarea venitului ratat;

- instanța de judecată nu s-a expus asupra pretențiilor privind aplicarea sechestrului asupra conturilor și depozitelor bancare, bunurilor mobile și imobile ce aparțin inculpatului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2019, s-au respins ca nefondate apelurile declarate de către procurorul în Procuratura r-lui Ialoveni, Danu Vasile și de către avocatul Dodon Victor în numele inculpatului Damaschin Anatolie.

A fost admis parțial apelul avocatului David Larisa în numele părții vătămate Lungu Ștefan împotriva sentinței Judecătoriei Hâncești, sediul Ialoveni din 15 noiembrie 2018, în cauza penală privind condamnarea lui Damaschin Anatolie în baza art. 264 alin.(3) lit. a), b) Cod penal și s-a casat sentința în partea acțiunii civile și anume a prejudiciului moral în beneficiul lui Lungu Ștefan, și s-a pronunțat în această parte o nouă hotărâre prin care:

A fost încasat de la Damaschin Anatolie, în beneficiul lui Lungu Ștefan prejudiciul moral în sumă de 70 000 (șaptezeci mii) lei.

În rest, au fost menținute dispozițiile sentinței atacate.

4.1 În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a reținut următoarele: instanța de fond a îndeplinit strict cerințele dispozițiilor art. 364¹ alin. (1) și (4)

Cod de procedură penală, opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate, nu a fost viciată, în cadrul urmăririi penale n-au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală, fapt ce condiționează concluzia că instanța de apel nu este în drept a reține o altă situație de fapt decât cea reținută în rechizitoriu și de către prima instanță.

Instanța de fond corect a constatat că prin acțiunile sale, inculpatul a comis infracțiunea prevăzute de art. 264 alin. (3) lit. a), b) Cod penal - în călcarea regulilor de securitate a circulației de către persoana care conduce mijlocul de transport, încălcare ce a cauzat din imprudență o vătămare gravă a integrității corporale și a sănătății unei persoane, precum și decesul unei alte persoane, iar vina acestuia se dovedește integral și prin cumulul de probe, care sunt pertinente, concludente, utile și veridice și coroborează între ele.

Instanța de fond a argumentat deplin poziția adoptată, cât din punct de vedere a cercetării în ansamblu a circumstanțelor cauzei, atât și din punct de vedere a prevederilor legale.

Instanța de apel este cert convinsă de corectitudinea instanței de fond la stabilirea categoriei și măsurii de pedeapsă aplicată în privința inculpatului Damaschin Anatolie, fiind luate în considerație caracterul și gradul de pericol social al crimei comise, personalitatea inculpatului, circumstanțele agravante și cele atenuante răspunderii prevăzute de art. art. 76, 77 Cod penal, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Aplicând pedeapsa, instanța de fond a reținut ca fiind pertinente următoarele caracteristici ale inculpatului Damaschin Anatolie, care și-a recunoscut vina integral, atât în cadrul urmăririi penale, cât și în cadrul cercetării judecătorești, cauza fiind examinată în procedura simplificată, prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, se căiește sincer- de cele comise, caracterizarea pozitivă atât la locul de muncă, cât și la locul de trai, nu a stat la evidența medicului narcolog și psihiatru, la momentul impactului rutier nu se afla în stare de ebrietate alcoolică, a reparat parțial prejudiciile materiale părților vătămate, fără antecedente penale. S-a ținut cont de prevederile art. 16 alin. (4) Cod Penal, conform căruia infracțiunea săvârșită de către Damaschin Anatolie, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, se atribuie la categoria infracțiunilor grave, care se pedepsesc exclusiv cu închisoare de la 3 la 7 ani cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 4 ani.

Infracțiunea comisă de către inculpat este una din imprudență și totodată este de menționat că în speță nu se identifică careva circumstanțelor agravante, iar ca circumstanțe atenuante se reține recunoașterea vinei, manifestarea căinței sincere, repararea parțială a prejudiciilor materiale părților vătămate. Pedeapsa aplicată lui Damaschin Anatolie a fost stabilită cu aplicarea art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Instanța de apel a conchis că, reieșind din totalitatea circumstanțelor stabilite, ținând cont de scopul pedepsei penale îndreptate spre restabilirea echității sociale, corectarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea inculpatului cât și a altor persoane, *instanța de fond corect a considerat că inculpatului Damaschin Anatolie urmează a fi condamnat pe art.264 alin.(3) lit. a), b) Cod penal, stabilindu-i pedeapsă cu închisoare în limitele prevăzute de norma penale dată, prin prisma art.364¹ alin. (8) Cod de procedură penală, iar prin aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal a-i suspenda condiționat executarea pedepsei închisorii pe un termen de 3 (trei) ani, fiind obligat inculpatul Damaschin Anatolie să nu-și schimbe domiciliul fără consimțământul organului competent.*

Instanța de fond a luat în considerare caracterul și gradul de pericol social al crimei comise, personalitatea inculpatului, circumstanțele agravante și cele atenuante răspunderii prevăzute de legislația penală, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, etc..

5. Decizia instanței de apel a fost atacată cu recurs ordinar de către avocatul David Larisa în numele părții vătămate și civile Lungu Ștefan, prin care a indicat ca temei de casare a deciziei prevederile art. 427 alin.1) pct.6) și 10) Cod procedură penală, și a solicitat casarea parțială a deciziei și sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri în această parte.

5.1 În motivarea cererii de recurs procurorul a indicat că:

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, a rămas fără motivare argumentul apelului prin care a fost exprimat dezacordul cu concluzia primei instanțe în partea ce ține de cuantumul prejudiciului material dispus spre încasare de la compania de asigurări „Moldasig” SA și anume privind faptul că instanța nu a motivat din care motiv a luat în considerație doar cheltuielile acceptate de către compania de asigurări „Moldasig” SA, ne luând în considerație și lăsând fără răspuns argumentele apelului expuse în acest sens și probele pe care se bazează argumentele apelului, care demonstrează că calculelele companiei de asigurări „Moldasig” SA, sînt neîntemeiate, greșite și contravin prevederilor legale;

- instanțele de judecată neîntemeiat și nemotivat au luat în considerație la stabilirea prejudiciului material doar cheltuielile acceptate de compania de asigurări „Moldasig” SA, indicând sumă de 31173,28 (treizeci și unu mii o sută șaptezeci și trei lei și 38 bani), sume și calcule care sînt neîntemeiate și eronate,contrare prevederilor legale;

- suma de 379,72 lei dispusă spre încasare lunară de la compania de asigurare până la anularea invalidității este greșită și neîntemeiată calculată, contrar alin.2¹ art.25 Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă și reprezintă și o sumă mizeră, în raport cu veniturile lunare obținute pînă la accident de Lungu Ștefan și venitul lunar mediu;

- soluția instanței contrazice motivării hotărârii;
- instanța de apel a omis a se expune asupra argumentului apelului privind suportarea cheltuielilor de transport a lui Lungu Ștefan în instituțiile medicale de către o persoană particulară Gîrleanu Nicolai pentru deplasare, la internare și externare din spital dus și întors, nu s-a expus asupra pretențiilor privind încasarea cu titlu de prejudiciu material a sumei de 5699 lei;
- dispozitivul deciziei este expus neclar;
- calculul companiei de asigurare, acceptat de instanță este neîntemeiat și greșit, iar instanța nu s-a expus asupra acestui argument al apelului;
- instanța de apel nu a dat răspuns la argumentele apelului prin care s-a justificat cuantumul prejudiciului solicitat, astfel că hotărârea instanței vizând acordarea cu titlu de prejudiciu moral este contrară prevederilor legale și principiilor echității, fiind disproporțională suferințelor fizice și psihice cauzate și neechitabilă;
- instanța de judecată nemotivat și neîntemeiat a aplicat în privința inculpatului prevederile art. 90 Cod penal;

6. Referință asupra recursului ordinar, nu a fost depusă.

7. Judecând recursul ordinar în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel, din considerentele ce urmează.

Potrivit dispoziției art. 434 Cod de procedură penală, judecând recursul declarat împotriva deciziei instanței de apel, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție verifică legalitatea hotărârii atacate pe baza materialelor din dosar și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în recurs de titularul acestuia.

Rațiunea și finalitatea exercitării căii de atac, în particular avându-se în vedere recursul ordinar, rezidă în înlăturarea erorilor admise de instanța de grad inferior la etapa precedentă de judecare a cauzei, iar controlul judecătoresc pe care acesta îl declanșează, are un rol preventiv și unul reparator.

Soluția instanței de recurs se fundamentează, în drept, pe prevederile art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, potrivit cărora judecând recursul, instanța de recurs este în drept să îl admită, să dispună rejudecarea de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Astfel, instanța de recurs poate să intervină în soluția instanței de apel, inclusiv și să o caseze, atunci când se constată admiterea erorilor de drept, de natură să afecteze echitatea desfășurării procesului și care au avut drept consecință adoptarea unei hotărâri nemotivate.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor

examine de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Relevant este de specificat în acest context că, hotărârea instanței de apel, potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus, după caz, la respingerea sau admiterea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Lecturând textul deciziei atacate, Colegiul penal observă lipsa unei argumentări în măsura în care nu au fost desfășurate și suficient executate aceste reglementări.

În recursul ordinar declarat de avocatul David Larisa în numele părții vătămate și civile Lungu Ștefan, se constată că acesta este întemeiat în baza pct. 6), 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței, *precum și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.*

De asemenea, din conținutul recursului declarat, Colegiul lărgit atestă că, autorul recursului nu este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă critică decizia instanței de apel, în partea ce ține de aplicarea art. 90 Cod penal și netemeinicia laturei civile.

Colegiul penal lărgit, verificând legalitatea deciziei instanței de apel sub aspectul atacat, constată că instanța de apel, la judecarea apelului declarat în partea menținerii soluției privind aplicarea art. 90 Cod penal, nu a respectat întru totul prevederile art. 414 alin. (5), 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, adică nu s-a expus asupra tuturor motivelor invocate în apel și hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Așadar, Colegiul penal lărgit relevă că, invocările ce se referă la argumentul enunțat mai sus, precum și alte aserțiuni în susținerea criticii în acest sens, inclusiv cele menționate la pct. 5.1. a prezentei decizii, constituie fondul apelului, asupra căroră instanța de apel era obligată să se pronunțe motivat, deoarece aceste motive sunt capabile de a răsturna soluția adoptată de prima instanță și afecta temeinicia acestei hotărâri în partea atacată.

Analizând partea descriptivă a sentinței, în prezenta cauză, Colegiul penal lărgit constată, că hotărârea primei instanțe, nu conține răspunsuri argumentate prin prisma criticilor invocate în apel, respectiv instanța de apel

prin efectul căii de atac urma să dea o apreciere mai amplă aspectelor de fapt și de drept, prin prisma motivelor principale invocate în apel, ceea ce însă nu a fost efectuat în prezenta speță de către instanța de apel, iar lipsa argumentelor, *în special în partea laturei civile* contravine esenței solicitării care a fost bazată cu indicarea concretă a circumstanțelor cauzei, decizia fiind neargumentată.

Colegiul penal reiterează că, obligația instanței de a-și motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil, iar potrivit considerentelor CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal (*Suominen c. Finlandei (2003) § 37, Kuznețov și alții c. Rusiei (2007) § 85*).

Colegiul lărgit notează că, pentru a demonstra că părțile au fost auzite în prezenta cauză, instanța de apel urma să dea răspunsuri convingător argumentate în hotărârea sa asupra motivelor invocate de apelant, să efectueze propriile completări în scopul acordării unei aprecieri suficiente a temeiniciei hotărârii, prin prisma criticilor invocate de părți.

În acest sens, instanța de recurs apreciază ca fiind insuficientă și superficială, pentru o soluție definitivă justă, argumentarea instanței de apel referitor la prejudiciul material și toate cheltuielile suportate pe cale de consecință, argumentare în care urma să se regăsească concluziile întemeiate de respingere a cerințelor părții apărării și admiterii poziției companiei de asigurări. Deși, instanța de apel face trimiteri la normele legislației civile privind dreptul părții vătămate de a fi despăgubit, totodată nu acceptă în măsură, solicitarea părții vătămate Lungu Ștefan, invocând lipsa probării, desi acesta în ședința de judecată a prezentat setul de probe. La acest capitol, se observă lipsa unei motivării ample, absolut necesare, din partea instanței de apel, motivare care a-r fundamenta soluția adoptată, lipsind-o de caracterul doar declarative. Tot aici, dispunând încasarea sumei adjudicate, instanța de apel nu a stabilit termenul de când urmează a fi încasate sumele ce urmează a fi achitate lunar.

De asemenea, în cazul în care a existat cerința părții vătămate în apelul declarat, instanța de apel urma să verifice și să motiveze corectitudinea calculării sumelor încasate de către prima instanță, fiind insuficientă doar preluarea acestora din sentința instanței de fond.

Din conținutul recursului declarat, rezultă inclusiv că autorul acestuia își exprimă dezacordul aplicării de către instanța de fond și apel a prevederilor art. 90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei, stabilit inculpatului pentru infracțiunea săvârșită, adoptând soluții eronate în acest sens, deoarece pedeapsa numită ultimului este neproportională circumstanțelor stabilite la caz, fiind una blândă, ce nu va atinge scopul

pedepsei penale de restabilire a echității sociale, corectarea persoanei vinovate și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și altor persoane.

În speța dată, prima instanță, cercetând personalitatea inculpatului Damaschin Anatolie, deoarece ultimul anterior nu s-a aflat în conflict cu Legea, a comis o infracțiune din imprudență, (Vol.II, f.d. 67), la locul de trai se caracterizează pozitiv, la momentul impactului rutier nu se află în stare de ebrietate, a conchis că este posibil de a-i stabili pedeapsă cu aplicarea art. 90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei, concluzii care au fost susținute și de către instanța de apel.

Analizând hotărârile judecătorești atacate sub aspectul menționat, în raport cu circumstanțele cauzei, în prezenta speță, Colegiul penal consideră că, instanța de fond și apel în latura stabilirii modului de executare a pedepsei, nu și-au motivat în deplină măsură soluția aplicării termenului de probațiune, având ca temei prevederile art. 61, art. 75 Cod penal, ce prevede că persoanei recunoscute vinovate de săvârșirea unei infracțiuni i se aplică o pedeapsă echitabilă în limitele fixate în Partea Specială a prezentului Cod și în strictă conformitate cu dispozițiile Părții Generale a Codului penal.

În continuarea concluziilor sale, instanța de recurs relevă că, prin criteriile generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege, de care sunt obligate să se conducă instanțele de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte. Instanțelor de judecată, legea penală le acordă o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării pedepsei penale, luând în considerație caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, persoana celui vinovat, circumstanțele ce atenuează sau agravează răspunderea, ținând cont de influența pedepsei aplicate asupra corectării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Astfel, Colegiul notează că, persoanei declarate vinovate trebuie să i se aplice argumentat o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii legii în baza căreia persoana a fost recunoscută vinovată.

Potrivit art. 61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului și se aplică persoanelor care au săvârșit infracțiuni, cauzând anumite lipsuri și restricții drepturilor lor. Pedeapsa are drept scop restabilirea echității sociale, corectarea și resocializarea acestuia, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni, atât din partea condamnaților, cât și din partea altor persoane.

La stabilirea categoriei pedepsei, modului de executare a acesteia, nu este suficientă doar expunerea conținutului normelor părții generale a Codului penal referitoare la pedeapsa penală, ci are importanță hotărâtoare apicierea de către instanța de judecată a impactului tuturor circumstanțelor asupra

consecințelor survenite la cazul concret. Și în acest sens, Colegiul penal observă o motivare insușicientă a soluției date de către instanțe.

Studiind minuțios lucrările dosarului, în raport cu concluziile instanțelor de fond, Colegiul penal lărgit consideră, că instanțele ierarhic inferioare, la adoptarea soluțiilor în partea stabilirii pedepsei inculpatului, nu au ținut cont de toate criteriile de individualizare a pedepsei și nu le-au supus aprecierii argumentate.

Instanța de recurs notează că, aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, adică suspendarea condiționată a executării pedepsei nu reprezintă o categorie aparte de pedeapsă, ci o măsură oferită condamnaților prin lege de a demonstra că infracțiunea comisă de ei este un incident în viața acestora.

În același rând, Colegiul notează că, în textul art. 90 alin. (1) Cod penal, lexemul „poate”, oferă posibilitatea și nu obligația instanței de judecată de a aplica prevederile acestei norme.

Îndeplinirea condițiilor de lege, poate fi aplicată sau exclusă la orice etapă a procesului penal, pentru înlăturarea erorii admise la etapa anterioară.

În cadrul instituției suspendării condiționate a executării pedepsei instanța după ce realizează individualizarea pedepsei prin determinarea concretă a acesteia în baza criteriilor generale de individualizare, completează acest rezultat printr-un act de individualizare a executării pedepsei.

Suspendarea condiționată este o măsură de individualizare a executării pedepsei numită de către instanțele de judecată prin hotărâre de condamnare de a suspenda pe o perioadă anumită executarea pedepsei aplicate, dacă sunt îndeplinite anumite condiții, prevăzute de art. 90 Cod penal, care se referă la: pedeapsa aplicată și natura infracțiunii; circumstanțele cauzei și persoana infractorului; aprecierea instanței că scopul poate fi atins și fără executarea acesteia.

În viziunea Colegiului lărgit, prima instanță și cea de apel insuficient au abordat condițiile ce vizează natura infracțiunii și faptul că scopul pedepsei ar putea fi atins fără executarea acesteia.

Faptul că instanța de apel nu sa pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, echivalează cu nerezolvarea fondului apelului și, în acest caz, decizia urmează a fi casată, cu rejudecarea cauzei în apel, așa cum cer prevederile art. 435 Cod de procedură penală, întrucât o asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs (*pct. 14.7 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 10 din 24.12.2010*).

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal constată în speța data, prezența erorilor judiciare care nu pot fi corectate de către instanța de recurs.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, ce reglementează procedura de rejudecare și limitele acesteia: să se pronunțe la modul convenit și în strictă

conformitate cu prevederile legii procesual-penale asupra motivelor esențiale invocate în cererea de apel și recurs, nominalizate și în prezenta decizie; să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date; să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, și să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Se admite recursul ordinar declarat de către avocatul David Larisa în numele părții vătămate și civile Lungu Ștefan, casează decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 aprilie 2019, în partea aplicării art. 90 Cod penal și în partea laturei civile, în cauza penală în privința lui **Damaschin Anatolie xxxxx**, și dispune rejudecarea cauzei în aceste părți de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În rest, se mențin prevederile deciziei atacate.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată în partea dispusă rejudecării, în rest este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la 16 noiembrie 2020.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Boico Victor

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena